

ŠIAULIŲ „ROMUVOS“ GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiaulių „Romuvos“ gimnazijos (toliau–gimnazija) smurto prevencijos ir intervencijos vykdymo gimnazijoje tvarkos aprašas (toliau–aprašas) parengtas vadovaujantis smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“.

2. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką mokykloje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas mokykloje susijęs su emocijomis mokinių, mokyklos darbuotojų, tėvų (toliau – mokyklos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais.

3. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus mokyklos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai mokyklai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

4. Aprašas remiasi šiomis nuostatomis:

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas gimnazijos bendruomenės narys (administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas), pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančių apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančių ar patiriančių smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų;

4.4. gimnazijos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos apraš. Mokiniai supažindinami klasių valandėlėse, jų tėvai – klasių susirinkimuose, pedagogai – mokytojų tarybos posėdžiuose, kiti darbuotojai – susirinkimuose.

5. Apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **Prevencija** suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

5.2. **Intervencija** suprantama kaip mokyklos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

5.3. **Smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai. Yra šios smurto formos:

5.4. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti **tiesioginės** (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar **netiesioginės** (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.5. **Žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.6. **Fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas ir kt.;

5.7. **Socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.8. **Kibernetinės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, asmens tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą, pažeminti ir kt.

6. Patyčių dalyviai:

6.1. patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi;

6.2. besityčiojantis/skriaudėjas – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.3. patyčias patiriantis suaugęs – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi bet kuris bendruomenės narys;

6.4. patyčių stebėtojas – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie patyčias.

7. **Gimnazijoje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:**

7.1. mokinių prieš mokinius;

7.2. darbuotojų prieš mokinius;

7.3. mokinių prieš darbuotojus;

7.4. darbuotojų prieš kitus tos įstaigos darbuotojus;

7.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, darbuotojus.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

8. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių auklėtojai/ kuratoriai, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, skyriaus vedėjai, o ją vykdamas dalyvauja visi gimnazijos bendruomenės nariai.

9. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos plano parengimą, jo pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

10. Aprašo įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau kaip 3 atsakingi asmenys, sudarantys smurto ir patyčių prevencijos, **intervencijos vykdymo grupę (toliau – Vykdytojų grupę)**. Gimnazijos

direktorius vykdymo grupės nariais paskiria 3 ar daugiau Vaiko gerovės komisijos narius, kurie kasmet:

- 10.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;
- 10.2. apibendrina duomenis dėl gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;
- 10.3. naudodamiesi apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;
- 10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;
- 10.5. teikia siūlymus gimnazijos direktoriui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, dėl gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos klausimais;
- 10.6. individualiai dirba su smurto ir patyčių atvejais, kai vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys arba kai į juos kreipiasi klasės auklėtojas / kuratorius, išnaudojęs numatytas pagalbos priemones;
- 10.7. atlieka kitus gimnazijos apraše numatytus veiksmus.

11. Klasės auklėtojai / kuratoriai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius aprašo įgyvendinimą, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

12. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas reaguoja nedelsdamas:

- 12.1. įsikiša įtaręs ir/ar pastebėjęs patyčias – nutraukia įtarimą keliančius veiksmus;
- 12.2. primena asmeniui, kuris tyčiojasi, gimnazijos nuostatas, vidaus darbo tvarkos ir elgesio taisykles;
- 12.3. jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: tėvus (globėjus, rūpintojus), gimnazijos darbuotojus ar institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą);
- 12.4. patyčių atvejį, **bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną**, registruoja socialinio pedagogo kabinete patyčių registracijos žurnale (priedas Nr. 1) ir pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (priedas Nr.2);
- 12.5. registracijos žurnalą pildo gimnazijos socialinis pedagogas.

13. Pastebėjus kibernetines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

13.1. išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus, atvejį fiksuoja ne vėliau kaip kitą darbo dieną patyčių registracijos žurnale (priedas Nr.1) ir pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (priedas Nr.2).

14. Klasės auklėtojas / kuratorius, gavęs informaciją apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias:

- 14.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis;
- 14.2. užpildo pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr. 2);
- 14.3. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;
- 14.4. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;
- 14.5. kartojantis smurto ar patyčių situacijai, informaciją perduoda Vykdyto grupės nariams;
- 14.6. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja Vykdyto grupės posėdį, o prireikus ir Vaiko gerovės komisijos posėdį bei registruoja patyčių registracijos žurnale (priedas Nr. 1).

15. Vykdyto grupės narys, atsakingas už registracijos žurnalą, kasdien peržiūri užregistruotus patyčių atvejus, **juos įvertina ir nedelsdamas, ne vėliau kaip kitą darbo dieną**:

- 15.1. informuoja gimnazijos direktorių apie įvykusį smurto ar patyčių atvejį;
- 15.2. perduoda atvejį analizuoti klasių auklėtojams / kuratoriams, kai smurto ir patyčių situacijoje abu ar daugiau dalyvių yra mokiniai;

15.3. **informuoja gimnazijos direktorių** ir atvejo stebėseną deleguoja Vykdyto grupei, kai smurto ir patyčių situacijoje **vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys**;

15.4. vadovaudamasis Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymu, kibernetinių patyčių atveju pateikia **informaciją gimnazijos direktoriui, informuoja nukentėjusiuosius, mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus)**, pateikia pranešimą interneto svetainėje adresu: www.draugiskasinternetas.lt Kibernetinių patyčių atvejis registruojamas žurnale (priedas Nr.1);

15.5. inicijuoja Vykdyto grupės pasitarimą, o prireikus ir Vaiko gerovės komisijos posėdį atvejui aptarti ir situacijai įvertinti, veiksmų planui parengti.

16. Vykdyto grupė:

16.1. **numato veiksmų planą** (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, psichologo, socialinio pedagogo konsultacijos ar kt.), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui, koreguoja veiksmų planą;

16.2. organizuoja švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalbą;

16.3. ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui) arba jei numatytas veiksmų planas teigiamo rezultato neduoda, nepavyksta sustabdyti smurto, patyčių, **informuoja gimnazijos direktorių ir kreipiasi į policiją ir VTAS.**

17. **Direktorius, gavęs informaciją** apie administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo patiriamas patyčias arba jiems pasityčiojus iš mokinio:

17.1. individualiai kalbasi su skriaudėju ir skriaudžiamuoju;

17.2. apie įvykusį smurto ar patyčių faktą **nedelsdamas, ne vėliau kaip kitą darbo dieną**, praneša psichologinės pagalbos teikėjui ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis dėl psichologinės pagalbos;

17.3. skriaudėją supažindina su rekomendacijų nevykdymo pasekmėmis;

17.4. **ypatingais atvejais (esant fiziniam smurtui) informuoja Šiaulių miesto policiją, Vaikų teisių apsaugos skyrių, Pedagoginės psichologinės tarnybą, mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus);**

17.5. gavęs pranešimą iš gimnazijos darbuotojo apie vaiką, galimai patyrusį smurtą artimoje aplinkoje, nedelsdamas praneša savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriui ir (ar) policijai (raštu ar skambučiu);

17.6. pranešęs apie vaiko, galimai patyrusio smurtą artimoje aplinkoje, atvejį savivaldybės administracijos vaiko teisių apsaugos skyriui ir (ar) policijai, informuoja gimnazijos vaiko gerovės komisiją dėl pagalbos vaikui organizavimo ir (ar) teikimo.

18. **Psichologinė pagalba** Pedagoginėje psichologinėje tarnyboje arba mokykloje mokytojams, kitiems švietimo įstaigos darbuotojams, smurtavusiems ar patyrusiems smurtą, **teikiama ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo momento.**

19. Patyčias patiriantis mokinys ar patyčias stebintis, žinantis apie patyčias:

19.1. nedelsdamas informuoja (praneša žodžiu, parašo laišką e. dienyne ar pan.) bet kurį gimnazijos darbuotoją, kuriuo pasitiki.

20. **Patyčias patiriančio mokinio tėvai** (globėjai, rūpintojai) arba tėvai (globėjai, rūpintojai), žinantys apie klasėje vykstančias patyčias:

20.1. nedelsdami informuoja klasės auklėtoją/kuratorių, švietimo pagalbos specialistą ir/ar administracijos atstovus apie mokinio patiriamas patyčias jiems patogiu būdu (telefonu, elektroniniu laišku, žinute dienyne ar asmeniškai);

20.2. sužinoję apie viešas patyčias kibernetinėje erdvėje, smurtaujančio ir smurtą patiriančio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo apie tai pranešti LR ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu: www.draugiskasinternetas.lt .

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Dokumentai ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti deleguotas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.
 22. Su gimnazijos nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka pasirašytinai supažindinami visi gimnazijos bendruomenės nariai.
 23. **Gimnazija bendradarbiauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, Šiaulių miesto policijos, Vaikų teisių apsaugos skyriaus, Pedagoginės psichologinės tarnybos ir kitų organizacijų, galinčių suteikti profesionalią pagalbą smurto ir patyčių prevencijos klausimais, specialistais.**
 24. Visų gimnazijos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos puoselėjimą, pareiga reaguoti į smurtą ir patyčias pagal Tvarkos apraše numatytą tvarką.
 25. Aprašas skelbiamas gimnazijos internetinėje svetainėje.
-

PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

F – fizinės patyčios
 Ž – žodinės patyčios
 K – kibernetinės patyčios
 S – socialinės patyčios

M – mokinys
 S – suaugęs gimnazijos bendruomenės narys

Atvejo Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, K, S	Smurtą patiriantis asmuo (M, S)	Smurtaujan tis asmuo (M, S)	Pastabos

PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS

Pranešimo data / Registracijos Nr.

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias?	
Kas pranešė apie patyčias?	
Kada įvyko patyčios (data, val.)?	
Kur įvyko patyčios?	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;	
☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Kibernetinės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
Kiti <i>pastebėjimai</i> (įrašyti).....	
Ar yra žinoma, kad toks elgesys pasikartojantis?	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <u>patyrusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <u>kuris tvčiojosi</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <u>stebėjusio patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--